

Innst. 106 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Prop. 4 S (2012–2013)

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 139/2012 av 13. juli 2012 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 911/2010 om den innledende driftsfasen av det europeiske jord-observasjonsprogrammet (GMES)

Til Stortinget

1. Sammendrag

EØS-komiteen vedtok 13. juli 2012 å endre EØS-avtalens protokoll 31 ved innlemmelse av Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 911/2010 av 22. september 2010 om Det europeiske jord-observasjonsprogrammet (Global Monitoring for Environment and Security – GMES) og dets innledende driftsfase.

GMES er Europas store jordobservasjonsprogram for miljøovervåking, klimaovervåking og samfunnssikkerhet. Innlemmelsen av denne rettsakten i EØS-avtalen innebærer at Norge slutter seg til programmets innledende driftsfase, som varer fra 2011 til 2013.

Driftsfasen skal legge grunnlaget for etableringen av et fullskala operativt program fra og med 2014. Organisering og finansieringsmodell for GMES etter 2013 er fortsatt under utforming i EUs institusjoner.

Norge har vært med på utviklingen av GMES gjennom deltakelse i ESA og EUs rammeprogrammer for forskning og utvikling. Fra og med den innledende driftsfasen er GMES etablert som et eget EU-program. Det er i forhandlinger mellom EU, Island, Liechtenstein og Norge oppnådd enighet om å

benytte EØS-avtalens regler om programsamarbeid som grunnlag for norsk deltakelse i den innledende driftsfasen av GMES. Deltakelsen er basert på de samme prinsippene som ble lagt til grunn for Norges deltakelse i det europeiske satellittnavigasjonsprogrammet Galileo i 2009. Liechtenstein velger å stå utenfor GMES, mens Islands deltakelse inntil videre er på vent.

Formålet med GMES er å skaffe til veie jord-observasjonsdata fra satellitter, hav- og luftbårne sensorer og bakkebaserte målestasjoner og å drifte systemer som tilrettelegger disse dataene for ulike brukere. GMES er et av hovedområdene for samarbeid mellom EU og ESA og utgjør sammen med satellittnavigasjonsprogrammet Galileo hovedpilaren i EUs rompolitikk. Programmet er på sikt tenkt å være Europas bidrag til den globale jordobservasjonstjenesten Global Earth Observation Systems of Systems (GEOSS). Målet er å utvikle en global, felles infrastruktur for løpende oppdatert informasjon til bruk innenfor blant annet miljøforvaltning og katastrofehåndtering.

EØS-avtalens geografiske virkeområde omfatter ikke Svalbard. Etablering og bruk av GMES-infrastruktur utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde vil kreve særskilt norsk beslutning og eventuelt avtaleregulering med EU.

Siden gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning vil ha budsjettmessige konsekvenser, er Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nødvendig i samsvar med Grunnlovens § 26 annet ledd.

EØS-komiteens beslutning, samt Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 911/2010 i uoffisiell norsk oversettelse, følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

1.1 Administrative og økonomiske konsekvenser

EØS/EFTA-statenes finansielle bidrag til den innledende driftsfasen av GMES bestemmes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1 bokstav a. Bidraget reflekterer den relative andelen hver stats BNP utgjør i forhold til EU-statenes samlede BNP. Den totale kostnaden ved Norges deltakelse i den innledende driftsfasen av GMES er anslått til 29 mill. kroner.

Det er blitt avklart med EU at hele det norske bidraget utbetales i 2013. Finansieringen av Norges deltakelse er fremmet som en del av den ordinære budsjettbehandlingen for 2013. Utgiftene vil bli dekket over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Norge får delta i GMES' styrende organer allerede i 2012. Norsk Romsenter er sekretariat for oppfølgingen av Norges deltakelse.

1.2 Vurdering

GMES vil gi vesentlig økt kapasitet innenfor havovervåking, overvåking av arealbruk og rasfare, overvåking av atmosfæren, samt overvåking av klimaendringer og forurensning i luft, til havs og på land. Dette gir et viktig underlag for arbeid med sikkerhet og beredskapsstyring, suverenitetshevdelse og miljø- og klimapolitikk.

Deltakelse i den innledende driftsfasen av GMES vil gi Norge innflytelse over utformingen av programmet, slik at det i størst mulig grad dekker våre spesielle behov blant annet i nordområdene. Geografisk beliggenhet, våre særlige behov i nordområdene og store havområder, gjør at Norge er én av de nasjonene som vil ha størst utbytte av de data og tjenester som GMES vil tilby.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Svein Flåtten og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til Prop. 4 S (2012–2013) med tilråding frå Utanriksdepartementet om samtykke til godkjenning av EØS-komiteen sin beslutning nr. 139/2012 av 13. juli 2012 om innlemming i EØS-avtalen av forordningen (EU) nr. 911/2010 om den innleiande driftsfasen av det europeiske jordobservasjonsprogrammet (GMES).

Komiteen har merka seg at formålet med GMES er å skaffe til vege jordobservasjonsdata frå satelittar, hav og luftbårne sensorar og bakkebaserte målestasjonar og å drifta system som tilrettelegg desse dataene for ulike brukarar. GMES er eit av hovudområda for samarbeid mellom EU og ESA og utgjør saman med satelittnavigasjonsprogrammet Galileo hovudpilaren i EU sin rompolitikk. Programmet er på sikt tenkt å vera Europa sitt bidrag til den globale jordobservasjonstenesta Global Earth Observation Systems of Systems (GEOSS)

GEOSS vil integrere data frå ulike regionale jordobservasjonstenester i ei felles plattform og tilrettelegge informasjonen for ulike brukarar, der målet er å utvikle ein global, felles infrastruktur for løpande oppdatert informasjon til bruk innanfor bl a miljøforvaltning og katastrofehandtering.

Komiteen har merka seg at GMES vil representere ei ny fase innan jordovervåking frå satellitt. Medan man hittil har brukt enkeltstående forsknings-satelittar med begrensa levetid, så vert GMES eit operativt system, som garanterer kontinuerleg dekning gjennom oppskyting av erstatningssatelittar til erstatning for gamle. Dette er særleg viktig for forståing av miljø- og klimaendringer, som er avhengig av samanliknbare målingar over ein lang tidshorisont.

Komiteen har merka seg at av di EØS-komiteen si avgjerdsle vil ha budsjettmessige konsekvensar er det naudsynt med Stortinget si godkjenning, jf. grunnlova § 26 andre ledd. Komiteen har og merka seg at heile det norske bidraget vert dekkja over Nærings- og handelsdepartementet sitt budsjett for 2013.

Komiteen har merka seg at forordningen inneheld reglar for gjennomføring av programmet, herunder kva tenester som skal utviklast innanfor programmet, styringsstruktur, retningslinjer for å få finansiering og støtte frå programmet, føringar for data- og informasjonspolitikken og reglar om tredjelandsdeltaking.

Komiteen har merka seg at programmet består av tre hovuddeler: Ein tenestedel, ein bakkebasert infrastrukturdel og ein rombasert infrastrukturdel.

Komiteen har også merka seg at tenestedelen vil ha 5 hovudinndelingar: Marine miljø, Landmiljø, Atmosfæriske tenester, Krisesituasjonar, og Samfunnssikkerheit.

Komiteen har også merka seg at den bakkebaserte infrastrukturdelen vil bestå av landbasert, havbasert og luftbåren infrastruktur, og at den rombaserte infrastrukturdelen består av satelittar som skal støtte opp om GMES sine tenester.

Komiteen har merka seg at GMES vil gje vesentleg auka kapasitet innanfor havovervåking, overvåking av arealbruk og rasfare, overvåking av atmosfæren, samt overvåking av klimaendringar og foru-

reining av luft, til havs og på land. Dette gjev eit viktig underlag for arbeid med sikkerheit og beredskapsstyring, suverenitetsheving og miljø- og klimapolitikk. Komiteen ser regjeringa si satsing på internasjonal romverksemd som svært positiv, og merker seg at deltakinga i internasjonale program som GMES sikrer Norge tilgang til teknologi og gode vilkår i markeden for romrelaterte varer og tenester. Komiteen er og kjent med at satsinga utløyser ei rekke kontrakter og oppdrag for norske høgteknologiske bedrifter, noko som er svært positivt.

Komiteen støttar dette og tilrår at EØS-komiteen si beslutning vert godkjent.

3. Utenriks- og forsvarskomiteens merknader

Brev fra utenriks- og forsvarskomiteen datert 28. november 2012:

«Utenriks- og forsvarskomiteen viser til næringskomiteens innstilling datert 22.11.2012 vedrørende Prop. 4 S (2012–2013) Samtykke til godkjenning av

EØS-komiteens beslutning nr. 139/2012 av 13. juli 2012 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 911/2010 om den innledende driftsfasen av det europeiske jordobservasjonsprogrammet (GMES).

Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til næringskomiteens utkast til innstilling til Prop. 4 S (2012–2013) og har ingen ytterligere merknader.»

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å fatte følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 139/2012 av 13. juli 2012 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 911/2010 om den innledende driftsfasen av det europeiske jordobservasjonsprogrammet (GMES).

Oslo, i næringskomiteen, den 29. november 2012

Terje Aasland
leder

Ingrid Heggø
ordfører

